

L'home que volia fer un museu

Empresari d'èxit, Jordi Clos es va infectar fa molts anys del virus de l'egiptologia, una malaltia que no abandona mai els seus afectats. Per intentar guarir-se'n va començar una col·lecció ara convertida en el que semblava una quimera: el Museu Egipci de Barcelona.

Jordi Clos va tenir clar molt aviat que la seua trajectòria vital aniria lligada al món de l'empresa. De ben jove es va adonar que l'empresari era, almenys en comparança amb els seus amics estudiants o artistes, aquell que tenia més autonomia econòmica, i això volia dir també personal. De manera que prompte va començar a tenir iniciatives de negoci. Primer en el món del moble de disseny i més tard en el dels hotels de gran qualitat, com ara el Claris de Barcelona, el referent del seu grup empresarial. La seua fórmula era senzilla però difícil d'imitar: servir al públic un producte únic. El que potser no tenia tan clar Jordi Clos era que una afició, en teoria només això, una afició, s'anava a travessar en el seu camí amb prou força per apoderar-se de bona part de les seues energies, vitals i econòmiques: l'egiptologia.

Ell mateix relata, amb un estil seductor i apassionat, que tot va començar de ben petit, en les Escoles Pies de Barcelona. Un professor encarregà un treball d'escola sobre tres temes possibles: Roma, Grècia o Egipte. Somiant aventures amb mòmies i tresors perduts sota la sorra, Clos va escollir la civilització de les esfinxs i els jeroglífics, i en va quedar captivat. Aquell era només l'inici de la seua pròpia aventura. Aquell treball li va obrir la porta d'un món sense límits i s'hi va capbussar amb passió. Primer van ser les lectures més a l'abast: *Sinhue*, de Mika Waltari, i els escassos llibres divulgatius publicats; i després les visites als mu-

seus d'Europa, viatges de joventut, en companyia d'amics que ja sabien que el Jordi, del que en sabia, i a més en parlava amb emoció contagiosa, era de l'Egipte.

Amb vint anys, quan ja Clos triomfava amb la seua primera empresa de mobles, arribà per fi el moment de viatjar al país que tant l'atreia. La visita no va ser gens decebedora. Clos es va trobar amb un país que, a través del turisme de

ment més belles, més grans, més corprenedores. Però aquell viatge va tenir també una conseqüència inesperada. En el *hall* d'un dels hotels, Clos va descobrir un antiquari que, legalment –aleshores encara era possible–, venia peces arqueològiques. Allò significava que podia fer seu un fragment d'aquella immensa història, dur amb ell una peça treballada per algú, milers d'anys abans, i tocar-la, i sentir-la. I ho va fer. Els preus eren prohibitius i l'economia del jove empresari no donava més que per a un humil *uixebti*, un petit servidor dels 365 –un per cada dia de l'any– que solen acompanyar les tombes dels morts acomodats. Era una peça petita i modesta, sense gaire valor, però que tindria el mèrit de ser la primera del futur Museu Egipci de Barcelona.

En tornar a la seua ciutat, Clos va descobrir que alguns antiquaris de Barcelona també tenien peces egípcies, i que podien ser seues. Amb paciència va començar una petita col·lecció guiada especialment pel gust artístic: peces, sobretot, valuoses pel treball i la delicadesa de les formes. I després, per un atzar, va descobrir el món de les subhastes: les grans subhastes de les grans firmes internacionals, Sotheby's, Christie's... on podia adquirir a un preu ben inferior al dels antiquaris peces increïbles. En aquell moment, Clos ja sabia que cal saber-ne molt per guiar-se entre una oferta encara molt àmplia, on no són infreqüents les falsificacions. Cursos específics en universitats i acadèmies l'ajudaren a

El públic ha pogut conèixer peces que eren amagades a l'espera d'un lloc prou ampli i preparat per a ser exhibides.

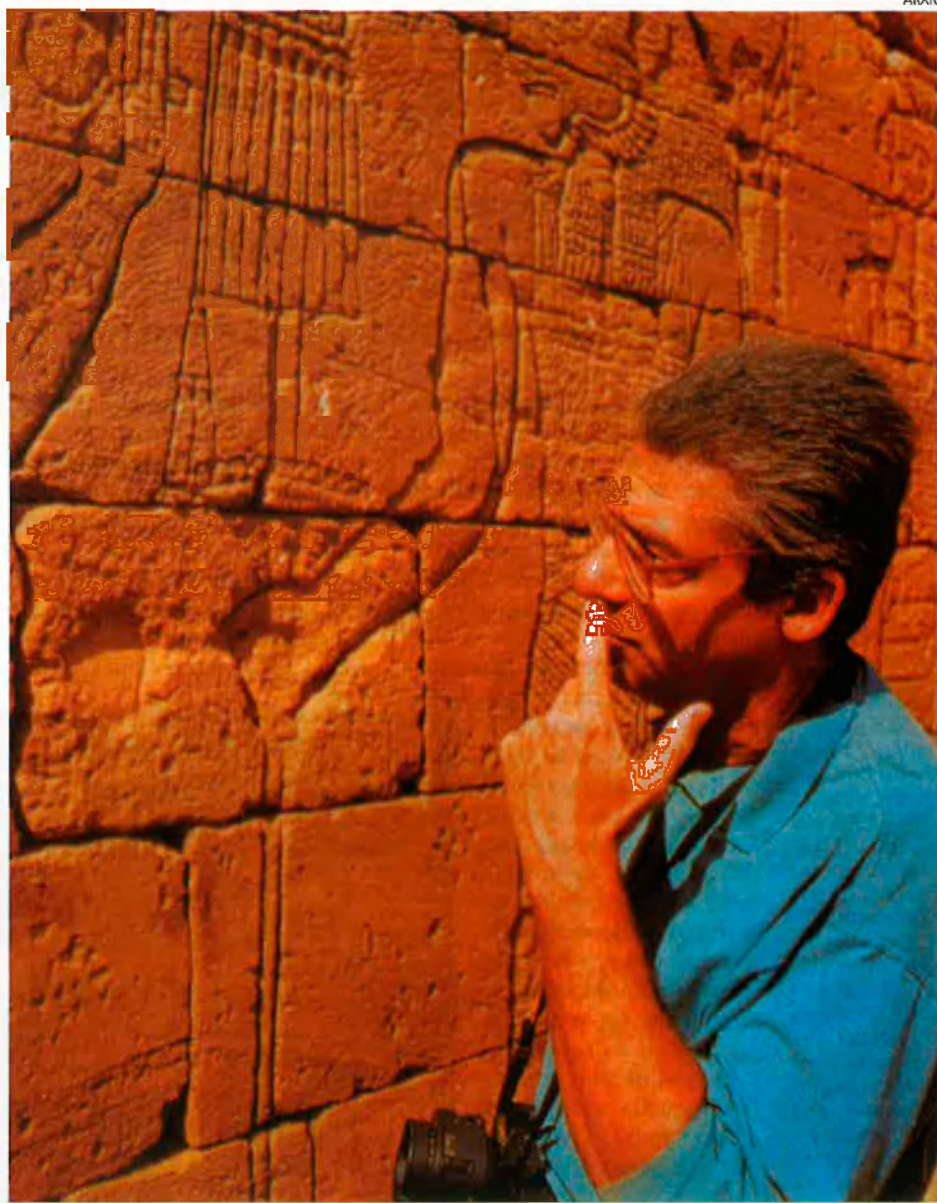
masses, començava a explotar la seua increïble riquesa arqueològica com a principal font d'ingressos però que encara mantenia les restes de l'encisador i decadent colonialisme britànic. En trens de fusta, albergat en els hotels des d'on Lord Carnarvon i d'altres il·lustres arqueòlegs havien fet descobriments meravellosos, Jordi Clos, l'empresari que estimava l'Egipte, va anar comprovant que les piràmides, els temples, les tombes i les pintures egípcies no eren com ell les havia imaginades: eren infinita-

moure's amb la seguretat dels més experts.

I així comença un pelegrinatge per Nova York, París, Amsterdam, Londres, a la recerca de peces eròtiques, vasos canòptics, esteles funeràries, estàtues de déus i fragments d'aquella tomba d'aquell general que calia completar com fóra. Clos ha comentat que sempre s'ha considerat un col·leccionista amb sort. Conta, per exemple, que per intuïció va comprar una estela funerària molt bella, però que els mateixos venedors no podien certificar amb total seguretat com a autèntica. S'hi arriscà: resulta ser una de les poques peces on apareix, ben retratada, la mateixa Cleopatra. El seu valor és avui pràcticament impossible de calcular.

Però tot i confessar-se un autèntic devot del col·leccionisme de peces egípcies, Clos ha mantingut ben lluny el principal perill dels acumuladors: el fetixisme malaltís, el joc d'amagar i reservar aquelles peces en una morbosa privacitat. Per això es va decidir a fer pública la col·lecció. Primer va ser en un dels seus hotels, l'Hotel Claris, un espai acabat d'inaugurar, de disseny actual amb una façana acuradament restaurada. El resultat va ser un anar i tornar constant de visitants—molts més que els hostes allotjats— que no volien perdre's aquella delicada barca de fusta amb guerrers, ni aquella mòmia de gat, ni els jeroglífics d'aquella pedra de granit.

Clos optà per dividir el seus mons. D'un costat l'egiptologia, d'un altre l'hostaleria. I així va obrir, a la Rambla de Catalunya, el primer Museu Egípciu de Barcelona. Un museu privat obert sobre un tema tan antic, en un temps en què ja ningú no fa museus que no siguin sobre art contemporani. El museu va servir per donar el primer impuls a la Fundació Arqueològica Clos. Una fundació que va aconseguir una altra fita més que important: patrocinar sense cap càrrec per a les arques públiques una expedició arqueològica a Egipte. Una expedició al poble d'Oxirrinc, on el mateix Clos va poder sentir l'emoció —irrepetible per molt que haja estat descrita per

ARXIU

milers de llibres i de films— de trobar i obrir una tomba inviolada. Després vindrien més expedicions, amb l'afegit que una d'elles, al Sudan, va descobrir l'existència d'un faraó que fins a aquell moment no figurava en les llistes dels historiadors: la Fundació feia història, i passava a ser un referent de primera magnitud en el món de l'egiptologia acadèmica.

Ara, el museu i la Fundació s'han traslladat a la nova seu del carrer de València. El públic ha pogut conèixer moltes peces que fins ara es trobaven amagades a l'espera d'un lloc suficientment ampli i convenientment preparat per a ser exhibides. Egipte continua captivant

Clos, i ell ha fet que captive cada any milers de visitants del museu, de participants del seu club arqueològic i d'estudiants que s'interessen per la civilització més duradora de la història.

Fer un museu egípciu a finals del segle XX, quan ja d'Egipte no poden eixir peces, i quan els grans museus públics o privats es troben totalment consolidats: la prova era difícil, el treball necessari, minuciós i constant. El resultat, un èxit. Però Clos, i molts dels visitants del seu museu, saben que ja no es recuperaran mai de la malaltia dels faraons.

Jordi Clos és un col·leccionista afortunat. Per intuïció comprà una estela funerària molt bella, que ni els venedors no podien certificar amb seguretat com a peça autèntica. S'hi arriscà: resultà ser una de les poques peces on apareix, ben retratada, la mateixa Cleopatra.

Jordi Sebastià